

okresný súd v konaní o neodkladnom opatrení, ako to vyplýva aj zo záhlavia uznesenia, ktorým neodkladné opatrenie nariadil. Sťažovateľka zastáva názor, že okresný súd konal s organizačnou zložkou zahraničnej právnickej osoby, ktorá nemá právnu subjektivitu, a teda ani procesnú subjektivitu. Krajský súd však už v záhlaví napadnutého uznesenia označuje ako žalovanú [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zapísanú v parížskom registri obchodu a spoločností pod [REDAKOVANÉ] konajúcu na území Slovenskej republiky prostredníctvom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], pričom vo výroku potvrdzujúceho uznesenia upresňuje, že žalovanou je tento subjekt. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uvádza, že označenie žalovanej v žalobe bolo nejasné, pričom nešlo o neodstrániteľný nedostatok podmienky konania, ale o vadu žaloby. Zohľadnil tiež skutočnosť, že žalobkyňa je spotrebiteľka, nezastúpená advokátom, a má s tým spojenú rozšírenú poučovaciu povinnosť súdu, a prihliadol na to, že žalobkyňa v priebehu odvolacieho konania doplnila žalobu vo veci samej tak, že správne označila žalovanú ako zahraničnú právnickú osobu, ktorá koná na Slovensku prostredníctvom organizačnej zložky.

4. Podľa názoru sťažovateľky žalobkyňa v žalobe riadne identifikovala subjekt žalovanej vrátane identifikačného čísla, čísla zápisu v registri, preto tu nemožno hovoriť o nezrozumiteľnosti či neurčitosti, resp. vade žaloby. Z označenia žalovanej žalobkyňou v žalobe jednoznačne vyplýva, že žalovala organizačnú zložku. Krajský súd ex offio označil subjekt na strane žalovanej v rozpore s tým, ako bol označený subjekt na strane žalovanej žalobkyňou v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Uvedený postup považuje za „v priamom rozpore s § 161 ods. 1 a 2“ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) „v spojení s § 62 CSP“. Sťažovateľka argumentuje, že ani princíp zvýšenej ochrany spotrebiteľa ako slabšej strany v spore nemá byť prostriedkom na negovanie zákonných procesných podmienok, ktoré platia pre všetky subjekty v súdnom spore.

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uvádza, že pokiaľ ide o rozšírenú manuálnu povinnosť súdu, na ktorú odkazuje krajský súd v napadnutom uznesení, táto je stále viazaná na poučenie o procesných právach a povinnostiach, a nie na poučenie o hmotnom práve. Poučenie o tom, koho má žalobca žalovať, nemožno podradiť pod poučovaciu povinnosť, navyše, v tomto prípade ani súdy nepoučovali žalobkyňu, ale krajský súd priamo ex offio určil subjekt na strane žalovanej.

6. Podľa názoru sťažovateľky krajský súd napadnutým uznesením porušil právo sťažovateľky na rovnosť v konaní pred súdom, prekročil prípustnú mieru vyváženia prirodzene nerovnovážneho postavenia spotrebiteľa a v rozpore s tým, koho označila žalobkyňa, zmenil subjekt na strane žalovanej na základe argumentácie protistrany o nedostatku jeho procesnej subjektivity. Krajský súd týmto spôsobom porušil i základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

7. Sťažovateľka považuje napadnuté uznesenie krajského súdu za rozhodnutie, ktoré *„napĺňa znaky procesného excesu, ľubovôle a protizákonného výkladu neodstrániteľnej podmienky konania...“*.

8. Na základe argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po jej prijatí na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na rovnosť v konaní pred súdom v zmysle článku 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, na súdnu ochranu v zmysle článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove zo dňa 21. 7. 2020, č. k. 5 CoCsp/32/2020-44 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 21. 7. 2020, č. k. 5 CoCsp/32/2020-44 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu.“

II.

Relevantná právna úprava a posúdenie vecí ústavným súdom

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

12. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

14. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

15. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

16. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

17. Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému

právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. K porušeniu tohto základného práva by mohlo dôjsť predovšetkým vtedy, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 216/06).

18. Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

19. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní. Zásada rovnosti strán v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a rovnakého procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje občianskoprávny súd (PL. ÚS 43/95, II. ÚS 35/02, II. ÚS 121/02). To znamená, že všetci účastníci súdneho konania majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých podmienok bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán (III. ÚS 108/2013).

20. Ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, resp. či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha

ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

21. Ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09).

22. Ústavný súd meritórne posudzuje neodkladné opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o vydaní neodkladného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu.

23. Bez ohľadu na uvedené ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že aj v konaní o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené.

26. V súvislosti s odvolacou námietkou sťažovateľky o neodstrániteľnom nedostatku podmienky konania, vyplývajúcom z neexistencie procesnej subjektivity žalovanej, krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. októbra 2017 sp. zn. 4 Cdo/219/2016, „s ktorým sa plne stotožňuje, v zmysle ktorého nedostatok podmienky konania nie je vadou žaloby z hľadiska jej správnosti, či úplnosti a vada žaloby naopak nepredstavuje nedostatok podmienky konania. Ak nie je zo žaloby zrejmé, kto je označený ako strana sporu, musí súd v prvom rade vykonať kroky k odstráneniu tejto vady žaloby až potom sa zaoberať otázkou existencie procesnej podmienky a to spôsobilosti byť účastníkom konania na strane žalovaného. Žalobkyňa označila žalovaného ako [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]. Tak je označený aj žalovaný v parížskom Registri obchodu. Ako dodatok však žalobkyňa uviedla, že sa jedná o pobočku zahraničnej banky, so sídlom [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED]. Teda uviedla údaje z obchodného registra o spoločnosti ktorej prostredníctvom žalovaný koná na území Slovenskej republiky. Označenie žalovaného bolo teda nejasné, lebo žalovaný [REDACTED] [REDACTED] skutočne existuje. Aj keď jeho sídlom je [REDACTED] [REDACTED]. Preto aj vzhľadom na skutočnosť, že žalobkyňa je spotrebiteľka a poučovaciu povinnosť v zmysle § 292 CSP odvolací súd uzavrel, že žalobkyňa svojím podaním zo dňa 13. 05. 2020 odstránila vadu v označení žalovaného a nejedná sa neodstrániteľný nedostatok podmienky konania. Žalobkyňa nie je zastúpená advokátom a s otázkou ako má byť označený žalovaný sa nezaoberal ani súd prvej inštancie. Preto nevyzval žalobkyňu na odstránenie vady žaloby a dôsledne ju ani ako mu to ukladá CSP nepoučil. Vyjadrenie žalobkyne bolo doručené žalovanému prostredníctvom jeho právneho zástupcu. Preto v tejto časti nepovažuje odvolací súd odvolanie za dôvodné.“.

27. Z už citovaného vyplýva, že odvolací súd považoval „nejasné“ označenie žalovanej za vadu žaloby, ktorú žalobkyňa odstránila jej doplnením z 13. mája 2020, a nie za nedostatok podmienky konania, pričom zohľadnil skutočnosť, že žalobkyňa je spotrebiteľkou a nie je v konaní právne zastúpená.

28. Ústavný súd v súvislosti s obsahom poučovacej povinnosti voči spotrebiteľovi uvádza, že je nepochybne širší ako v prípade poučenia strany, ktorá nemá postavenie slabšej strany v konaní. Zákonodarca neustanovil taxatívne, čo je obsahom tejto poučovacej povinnosti, ale nechal na úvahu súdu, o čom spotrebiteľa poučí, pričom kritériom by malo byť dosiahnutie takej vedomosti spotrebiteľa o súdnom konaní, ktorá mu umožní účelné uplatnenie alebo bránenie jeho práv, majúc na zreteli zásadu rovnosti strán konania. Určenie hraníc poučovacej povinnosti hranicami medzi procesným a hmotným právom sa javí ako príliš zjednodušujúce, preto ústavný súd zastáva názor, že rozlišujúcim kritériom prípustnosti poučenia by malo byť dodržiavanie dispozitívneho princípu v konaní (s výnimkou § 295 a § 298 CSP), pričom je dôležité aby súd zotrval v intenciách nevzbudzujúcich pochybnosti o svojej predpojatosti.

29. V súvislosti s posudzovaním miery vyvažovania prirodzene nerovnovážneho postavenia strán sporu v prospech spotrebiteľky krajským súdom ústavný súd uvádza, že v rámci prípravy predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti vyžiadal zo spisu prvoinštančného súdu kópiu listiny – Výpovede zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere [REDAKOVANÉ], PREDŽALOBNÁ VÝZVA z 19. júna 2019, adresovanú žalobkyňi. V tejto písomnosti sťažovateľka seba samu označuje [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. V okolnostiach posudzovanej veci nemožno od žalobkyne ako spotrebiteľky vyžadovať, aby v žalobe náležite označila žalovanú, ktorá seba samú v písomnej komunikácii zavádzajúco označuje nesprávne. Sťažovateľka je rovnako zavádzajúco označená aj v oznámení o postúpení pohľadávky (žalobkyňa zmluvu o spotrebiteľskom úvere neuzavrela so žalovanou, ale s pôvodným veriteľom). Podľa názoru ústavného súdu krajský súd tým, že zohľadnil doplnenie žaloby žalobkyňou a uvedené vyhodnotil ako odstránenie vady žaloby, neprekročil prípustnú mieru vyváženania prirodzene nerovnovážneho postavenia spotrebiteľky, a teda nepostupoval v rozpore so zásadou rovnosti sporových strán.

30. V súvislosti s námietkou sťažovateľky, že krajský súd „*ex officio*“ zmenil označenie žalovanej, ústavný súd uvádza, že podľa jeho názoru nešlo o „svojvoľný“ postup,

ale o procesný dôsledok doplnenia žaloby z 13. mája 2020, pričom krajský súd tento svoj postup v napadnutom uznesení náležite odôvodnil.

31. S prihliadnutím na citované časti napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd konštatuje, že upresnenie žalovaného považuje za ústavne udržateľné, nevykazujúce znaky arbitrárnosti ani zjavnej neodôvodnenosti. Odôvodnenie napadnutého uznesenia dalo jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na to, akými úvahami sa odvolací súd spravoval pri upresnení označenia žalovaného. Uplatnený spôsob interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení právnych predpisov podľa názoru ústavného súdu nemohol neprípustným spôsobom zasiahnuť do základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

32. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o nesprávnom právnom posúdení veci a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. Podľa názoru ústavného súdu predmetná interpretácia a aplikácia príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku krajským súdom je ústavne konformná a udržateľná, preto odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky pri jej predbežnom prerokovaní z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

33. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu